RUSKI INWALID

N°. 147.

ŚRODA 27. *Czerwca* 1817.

CZYLI

WIADOMOŚĆI WOJENNE.

Zawartość. Wiadomości kraiowe: s Peterzburga; z Wołogdy. Królewstwo Polskie. — Wiadomości zagraniczne: Niemcy. Niderlandy. Francyia. — Rozmaite wiadomości. — Wiadomości uczone: Wyiątek s Tragedyi Rasyna przekładaney przez Hr. Molla. — Kurs Peterzburgski pieniędzy.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

S Peterzburga, 27. *Czerwca.*

Nayiaśnieyszy Cesarz Jmść raczył dać Order S°. Andrzeia Jego Królewicowskiey Mści Xięciu *Wilhelmowi* Prusskiemu.

— Dnia wczorayszego rano Członkowie Nayświętszego Synodu, zagraniczni Ministrowie i Posłowie, tudzież Oficerowie Gwardyi i znakomite oboiey płci osoby, maiące wstęp u dworu udały się do zimowego pałacu, do apartamentów Jey Królewicowskiey Mści Xiężniczki *Karoliny*, Nowo zaręczoney i składały Jey powinszowania swoie.

— Dnia 25. b. m. to iest w dzień zaręczyn *Xięcia Wielkiego* Mikołaia, w wieczor stolica tuteysza wspaniale była oświeconą. Szczególnie iaśniała Akademiia umieiętności, a będąc położoną nad brzegiem Newy, dziwnie piękny robiła widok przez odbicie się nieprzeliczonych świateł w przezroczystey i spokoynie płynącey wodzie. — Gmach Admiralicyi, Korpus Kadetow, Twierdza, Dom głównego Sztabu i. t. d. pięknie także były oświecone.

Z Wołogdy, 15. *Czerwca.*

W gubernii tuteyszey w okolicach *Ustiuga Wielkiego* rzeka *Suchona*, w dniu 22. Kwietnia, wystąpiwszy z brzegów zalała pola i łąki okoliczne, kilka nawet wsi do tego stopnia obięte były wodą, iż mieszkańcy niemaiąc sposobu wyruszenia s chałup, do których się nagle wciskała woda, musieli na spłyconych kilku deskach przy naywiększem niebespieczeństwie dosięgać suchego mieysca. W mieście *Ustiug* wszystko było zalane wodą. Domy bardzo wiele ucierpiały, niektóre zupełnie rozniosło, w niektórych rozmyło piece i zruynowało podłogi. Czynność i starania Policyi sprawiły, iż się nikt niestał ofiarą takowego wylania iednakże 115 osob w naywiększem znaydowało się niebespieczeństwie. Obywatel ieden miasta *Ustiuga* przez trzy dni karmił i trzymał w domu swoim 44 ludzi, których ledwie wyratowanych, bez czucia mu przyniesiono, starania iego i dobre serce wróciły nieszczęśliwym zmysły; wylanie trwało dni kilka w wysokości takiey, iż mieszkańcy mianowicie ponad pomienioną rzeką maiący domy, musieli się ich wyrzec przez dni kilka a w cudzych odległeyszych, i na wyższem stoiących mieyscu szukać schronienia. Podobało się atoli Opatrzności, aby klęska takowa, będąc z iedney strony tak smutną, wynagrodzoną została z drugiey: wszystkie albowiem łąki i pola które były zalane, nayprzyiemnieyszą czynią nadzieię obfitego żniwa.

Królewstwo Polskie.

Z Warszawy, 14. Czerwca.

Wypis z Protokółu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

My z Bożey Łaski
ALEXANDER I.
Cesarz Wszech Rossyy, Król Polski
etc. etc. etc.

Chcąc zaradzić nieiednostayności zachodzącey między obowiązuiącemi tymczasowie w Królestwie Polskiém przepisami procedury Kryminalney Austryiackiey w §. 433, 440, 441 i 442, tudzież Procedury Kryminalney Prusskiey w §. 508 i następnych, a przepisami Ustawy Konstytucyyney i dotąd trwaiącey organizacyi Sądów Karzących, w tém, co się tycze oddawania pod sąd Urzędników i Officyialistów publicznych, za wykroczenia w urzędowaniu popełnione;

Chcąc oraz zapewnić skutek tak ważnych dla służbowey karności przepisów, na przełożenie Kommissyi Sprawiedliwości, po wysłuchaniu Ogólnego Zgromadzenia Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowiemy co następuie:

Artykuł 1. Wyroki Rady Stanu lub decyzyie Kommissyy Rządowych i właściwych Magistratur Sądowych, oddaiące pod Sąd Urzędnika lub Officyialistę, zastępować maią mieysce Wyroku kwalifikacyynego, przez procedurę Austryiacką wymaganego.

Art. 2. Sprawy wytoczone przeciw Urzędnikom lub Officyialistom o przewinienie w urzędowaniu w pierwszey Instancyi sądzone będą przez Sądy Kryminalne.

Art. 3. Prawo odwołania się służy równie oskarżonemu iak i Prokuratorowi, a to nietylko dla satysfakcyi prawa, ale i ze skutkiem dla obwinionego; — Tym końcem Prokurator obowiązany będzie, każdy zapadły wyrok przesłać właściwey władzy, celem zasiągnienia iey decyzyi, czyli przestaie na Wyroku, lub upoważnia Prokuratora do odwołania się.

Art. 4. Czas odwołania się służący obwinionemu i Prokuratorowi, dozwala się naywięcey trzymiesięczny od wręczenia Wyroku.

Art. 5. Odwołania się przychodzące drogą Appellacyi bądź z przyczyny złego dochodzenia i ocenienia czynu, bądź z przyczyny złego zastosowania prawa, sądzone będą w Sądzie Appellacyynym, bez dalszego Rekursu.

Wykonanie ninieyszego Postanowienia Naszego, które w Dzienniku Praw ma bydź umieszczoném, polecamy Kommissyiom Rządowym, w czém do którey należy.

Dan w Peterzburgu dnia 8. (20.) Maia 1817.

(Podpisano) ALEXANDER.

Przez Cesarza i Króla Minister Sekretarz Stanu
(L.S.) *Jg. Sobolewski.*

Zgodno z Oryginałem:
Minister Sekretarz Stanu
(Podpisano) *Jg. Sobolewski.*

Zgodno z Oryginałem:
Radca Sek. Stanu, Jenerał Bdy.
(Podp.) *Kossecki.*

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Niemcy.

S Frankfortu, 17. Czerwca.

Mieszkańcy okolic tuteyszych spodziewaią się pomyślnego żniwa, nadzwyczay buyne kłosy obiecuią wielką obfitość zboża. Winogrona także czynią przyiemne nadzieie, a trawy na łąkach tak rosły w tym roku, iż siana spodziewaią się bardzo wiele. S tem wszystkiem cena żywności bynaymniey się niezniża, gdyż chciwi zysku przekupie, korzystaiąc s trudności iakiey doswiadczaią partyie zboża w przeprawie przez Ren s przyczyny niedostat u koni, kupuią częściami i przedaią iednostaynie drogo. W tych dniach przeszło tędy 23. statki z zbożem do Wirtembergskich i Badeńskich wielkorządzstw.

— Miasta wolne oświadczyły publicznie zadowolnienie swoie s tąd, iż doniesiono stanom ziednoczonym Ameryki północney o postanowieniach Seymu Niemieckiego; zrobiły oraz uwagę, iż należałoby podobnież zawiadomić o tem i Portę Ottomańską. Ta ostatnia uwaga tem bardziey zdaie się bydź potrzebną, iż może zniewolić Barbaryyskich korsarzy do przekrócenia napaści, iakich statki Niemieckie doświadczaią z ich strony. Wiadomo iest, iż Seym pozwolił nabywcom dobr skarbowych Hesskich w potrzebie, podawać nowe przełożenia, w skutek czego podaną została z ich strony skarga na rząd Hesski, w którey nayprzód proszą u powrócenie wydartych sobie maiątków, a stosownie do ogólnych przepisów przymierza, nadania praw pewnych i stałych.

Od brzegów Menu, 15. Czerwca.

Od ostatniego rozwiązania zgromadzenia Stonów Wirtembergskich, nastąpiły niektóre wydarzenia daiące interessom kraiowym postać dosyć smutną. Według ostatnich doniesień wiele osob znakomitych, szczególnie kilka członków należących do

większości głosów za odrzuceniem ostatecznego przyięcia proiektu konstytucyynego, aresztowano i wygnano. Między innemi mianuią Hrabiego *Waldeck*, PP. *Schott*, *Bolei*, *Fischer* i t. d. Mówią, że P. *Massenbach*, udał się do kraiu Darmsztadskiego. *(z Korresp. Hamburgskiego)*.

NIDERLANDY.

Z Bruxelli, 16. *Czerwca.*

Kupa włoczęgów krążąca tu od nieiakiego czasu, podpaliła o milę stąd leżący folwark, nazywaiący się *Arka Noego* ieden z naypięknieyszych w Brabancyi. Wszystkie zabudowanie w popioł obrócone zostało.

— Wszystkie nasze gazety powtarzaią praktykuiący się w Anglii sposob udoskonalenia ziemniaków, ten iest następuiący: iak tylko roslina kwitnąć poczyna, obrzynać kwiat ledwie rozwinięty, przez co same ziemniaki nierównie się więcey mnożą i nabieraią znaczney wielkości i przyiemnego smaku.

— Mówią, iż wiele rodzin które od roku 1794 osiadły w Austryi, wybieraią się na powrót do Oyczyzny, i że wiele oficerów i officialistów w służbie Austryiackiey, proszą o pozwolenie przeyścia do służby J. K. M.

FRANCYIA.

S Paryża, 12. *Czerwca.*

Ogłoszono dnia wczorayszego postanowienie Prefekta Policyi, które bułkom 12-funtowym naznacza cenę 3ch. złotych. Dziennik urzędowy ogłasza dzisiay co następuie:

«Porządek i bespieczeństwo panuią na wszystkich targach. Nanieszczęście trzeba tu uczynić niektóre wyłączenia, które zawsze iednakże dowodzą stałości Rządu.»

«W *Souillac* zebrała się kupa swawolnych w środ nocy 2. Czerwca, w celu napadnienia i zrabowania statków płynących w gorę po rzecę *Dordagne*, naładowanych zbożem, szczęściem Gwardyia narodowa i woyska będące pod dowództwem Marszałka polnego *Dufour*, umiały przez czynne swoie środki wszystkiemu w cześnie zapobiedz.

«Było także cóś nakształt zamieszania na rynku St. Leonarda w Chatillon nad Sekwaną; lecz wszystko to wkrotce poskromionêm zostało. Na czele Oficerów nie w czynney będących służbie, o których zwierzchność mieyscowa naychlubniey zaświadcza są Maiorowie: Portemont i Brengnot.

«Wzruszenia które się ukazywałą w okolicach Lionu, ważnieysze były, aniżeli o nich doniesiono; ale potrafiono ie prędko przytłumić. Zamieszania wybuchnęły 9. a dziesiątego telegraficzne depesze doniosły, iż iuż wszystko było spokoyne. Wiadomość dnia iedynastego potwierdza pierwsze. Około pięciudziesiąt hultaiów schwytano i zaprowadzono do Lionu. Sąd pierwszey instancyi wziął się do rozebrania tey sprawy, i rychła zapewna nastąpi sprawiedliwość.»

«Spokoyność miasta Lionu ani na chwilę niebyła pomieszaną: niektórzy podbuczyciele, zdaiący się mieć zamiar złączenia się z buntownikami zewnętrznemi, schwytani zostali nadedniem; ieden z nich strzelił s pistoletu który umiał ukryć, do kapitana legii osadowey i zabił go na mieyscu.»

«Gwardyia narodowa Liońska dała nowy dowod swoiego oddania się i gorliwości którą się ożywia i w nayprzykrzeyszych daie widziec okolicznościach; wszędzie ubiegała się o pierwszeństwo z woyskiem w usługach oyczyzny.»

«W *Briguais*, znacznem miasteczku, trzey tylko Officerowie niebędący w służbie czynney należeli do buntu; mieszkańcy zaś zostali spokoyni i starali się poskromić buntownicze zamachy pomienionych trzech Oficerów, niespodzianie okazane.»

«Naywiększa spokoyność panuie w departamentach sąsiedzkich.»

«Doniesienia z Bordeau uwiadamiaią także, iż tam wszystko w zupełney iest spokoyności.»

ROZMAITE WIADOMOSCI.

Uwiadomienie o otwarciu sklepu Ubogich w Warszawie.

W mnogiey liczbie wszelkiego rodzaiu nieszczęśliwych nayszanownieysi, a przeto naytkliwszą godni wzbudzić litość są ci, których Towarzystwo Dobroczynności znać niemoże Przywiedzeni z lepszego bytu wypadkami tak w czasach naszych licznemi do niedostatku, wolą w nim zostawać, cierpieć, niżeli zwerężyć wstręt do uniżania się, do objawienia potrzeby, i wzywania litości. — Między temi wiele osob, mianowicie płci żeńskiey, zachowało nabyte zdatności i talenta, które mogłyby im stać się użytecznemi, gdyby znaleźć mogły łatwieyszy sposób zbywania pracy rąk swoich, o którym nikt łatwo wiedzieć niemoże; zaięte zatrudnieniem około familii i domu, ani zbycia swych robot same szukać, ani ie komu powierzyć mogą. Zachowały one może z dawnego stanu droższe sprzęty, iuż im mniey użyteczne, a do których pozbycia się przymuszone przedaią ie ludziom chciwym korzystania z ich potrzeby. Chęć

podania takowym osobom sposobności zaięcia się robotą, którey ułatwiono im sprzedaż, podała mysl otwarcia sklepu Ubogich. — Wszakże dobroczynne osoby, chcące przyłożyć się do wsparcia tego rodzaiu nieszczęśliwych, własne a mniey potrzebne dla siebie sprzęty do tego sklepu składać mogą, z ktorego cały przychod przeznaczony iest na wsparcie wstydzących się prosić. Znaydować się w nim będą równie do sprzedaży produkta wyrobione przez ubogich w Instytucie domu zarobkowego.

Usiłuiąc tym sposobem Towarzystwo, ile fundusze mu dozwalaią, zaiąć się wszystkiemi rodzaiami ubogich; obmyśliwszy sposób wyżywienia dla będących przy siłach przez otwarcie domu zarobkowego, opatrzenie do śmierci wiekiem i kalectwem złożonych przez Instytut w *Woli Grzybowskiey*, ratowanie w chorobach przez przepisy Lekarzów i lekarstwa bezpłatnie wydawane; — daiąc zasiłek osobom maiącym skądinąd niedostarczaiące pierwszym potrzebom pomoce przez dopełnienie miesięcznych acz szczupłych pensyy; opatruiąc w domach ubogich udziałem drzewa w zimie, wspieraiąc na raz w podróży będących, lub z miasta wychodzących; — zaięło się wynalezieniem sposobu dogodzenia tym, których rożne okoliczności wstrzymuią od wyiawienia swego nazwiska, aby ułatwić im sposobność użycia swych talentów i usposobienia, ułatwiaiąc zbycie ich robot, zapewniaiąc im oraz sposob zupełnego się ukrycia.

— Summy zebrane we Francyi dla ubogich, od piętnastu miesięcy, licząc w to i 11 milionów danych przez Króla i Nayiaśnieyszą rodzinę, wynoszą do 25 milionów. Między osobami spieszącemi s posiłkiem dla ubogich w tym czasie klęsk i niedostatku znayduie się Marszałkowa Moreau, która iak powiadaią, znaczną część dobr swoich, obraca na wsparcie niesczeźliwych rodzin.

WIADOMOSCI UCZONE.

LITERATURA.

Wyiątki s Tragedyi pod tytułem : Berenika, Królowa Palestyny, *tłumaczoney przez Hr. Molla.*

(Dalszy ciąg.)

AKT 2. SCENA 4.

Berenika.

. . . .

Z większąc słodyczą wprzody słuchał mego głosu,
Ja dla cię iak srogiego doświadczałam losu!
Za słowo z oczu moich łez zdroie się lały,
Tobie żal straty oyca, przebok! to ból mały!
A mnie (dziś drżę gdy przyszło w pamięci to stawić)
A mnie, mnie chciano Bóstwa moiego pozbawić,
Mnie, którey ty znasz boleść w iak wielkiéy iest sile
Gdy mię tylko na iedną odstępniesz chwilę!
Mnie, którabym skonała w straszną porę ową
W któréy bym cię....

Tytus.

O Nieba! co mówisz Królowo!
Zatrzymaysię! iakiżeś czas sobie obrała!
Nadtos dla niewdzięcznika dobroci wylała!

Berenika.

Dla niewdzięcznika? możeż mieć takie mniemanie?
Moiaż dobróć iuż ci się uprzykrzyła Panie?

Tytus.

Nigdy: ah! gdy iuż mówić potrzebą się stało
Serce me większym ogniem nigdy nie pałało
Ale....

Berenika.

Dokończ.

Tytus.

o Nieba!

Berenika.

mów,

Tytus.

Rzym, Państwa Kraie.....

Berenika.

I cóż?....

Tytus do Paulina.

Wyidzmy Paulinie! mówić sił niestaie!...

AKT 4. SCENA 1.

Berenika.

Fenicyi niewidać! chwile zbyt dotkliwe!
Jakżeście dla mych żądzy gwałtownych leniwe!.
Rzucam się słabną zmysły, biegam, zal mię męczy,
Siły mię opuszczaią, a pokóy mię dręczy....
Fenicyi niewidać! — iakże to spoźnienie
Srogiém godłem okrutne sprawia serca drzenie!
Wróci bez odpowiedzi znam to doskonale;
Tytus, niewdzięczny Tytus niesłuchał iéy wcale
Stroni, bo widać wyrzut słuszny go móy zraża
. . . .

(Dokończenie późniey.)

Kurs Peterzburgski pieniędzy. Czerwca 27. dnia 1817.	Assygnac.		Srebrne.	
	Rble.	Kop.	Rble.	Kop.
Dukat Hollanderski	10	90	—	—
Rubel srebrny	3	85	—	—
Assygnata storublowa . . .	—	—	26	—